

Edvards Vulfs

Atriebība

Komēdija ar prologu 1 cēlienā

Personas:

Prologā:

Bajacco.

Lugā:

Lilli, dejotāja.

Villi, klauns.

Lolla, istabas meita.

Bills, atlets.

Verders, leitnants.

Sulainis.

Notiek kādā lielā pilsētā, tagadnē.

Prologs

Bajacco

parastā bajacco kastīmā; vislabāk tas pats aktieris, kas
tēlo Villi lomu:

Nu sveiki jūs visi, ko šodien te redz,
Es esmu jums paziņa vecs.
Es esmu bajacco. Jūs brīnāties gan,
Ka tagad vēl dzīvam šē jārādās man?
Es neesmu miris. Man pasaulē klist,
Man mūžīgi mīlēt, man mūžīgi nīst.
Vēl vienumēr skan manas gaudas,
Skan sāpošās dvēseles raudas...
Jums redzams es esmu ik dienas,
Mans liktens ar jūsējo sienas.
Pa ielām un ceļiem es eju
Un cilvēkiem pretim smeju.
Ak, daiļā dāma, kas sēdat un smaidat

(Rāda publikā)

Uz ielas jūs mani dien' gaŗām laidāt,
Es gāju tāds šērīgs; kurp gāju, to minat, —
Bet, daiļā, jūs mani nepazināt.
Man dažādas drēbes un dažāds mans vaigs,
Bet vienumēr vienāds mans sapņu zaigs.
Bajacco nav miris, to redzēt jums būs.
Vēl šodien par viņu ko dzirdēsāt jūs,
Kad priekšgars šē vaļā būs raisīts
Un sapnis ar ikdienu maisīts.
Jel skatāties visi un ievērojat:

Lai turpmāk bajacco jūs pazīstat!
Par viņu šis gabals ir sarakstīts.
Viens liktens no dzejnieka spalvas vits,
Gan veiklos, gan neveiklos pantos,
Par kuriem viņš kritiku mantos.
Bet man vēl pa pasauli klīst un klīst
Un mūžīgi mīlēt un mūžīgi nīst!

Skatuve:

Diezgan grezni ierīkota viesnīcas istaba. Trīs durvis. Dibenā — uz otru istabu, vienos sānos — uz koridoru un otros — uz ielu. Labajos sānos dīvāns; priekšā mazs galdiņš.

Istabas vidū, vairāk pie kreisās sienas — lielāks apaļš galds; pie tā — kušete. Mīksti krēslī. Kamīns. Glezna: puskaila dejojāja.

Ziema. Ārā mazs sniedzīņš.

Lilli guļ uz kušetes, seja uzleju, ietinusies lielā lāčādas apsegā. Viņa izskatās kā kaķēns. Matos pāris sarkanu ziedu. Lilli ir tumšmate.

Villi sēž uz krēsla, viņai iepretim.

Lilli skatās uz viņu ar ciešu, mirdzošu skatu; kā sevi laimīgs.

Villi:

Lilli, tu kaķēns mazs. Un drusku ļauns.

Lilli:

Villi, tu muļķis liels. Un tikai klauns.

Villi kā ēna pārlaižas pār viņa seju; nemierīgi sakustas.

Lilli pabāž no lāčādas rociņu un uzsit viņam pa celi:

Nu, pieri nesaraukt! Tā... Lūdzu smaidīt!

Vēl... Ātrāki! Nav manā dabā gaidīt!

Villi sajūsmināts:

Tu nerasniedzamā!

Lilli:

Bērns lielais, tu!
Man mīkla bijī. Tagad saprotu.
Cik bieži esmu brīnījusies es,
Kā pārvērties, kad tiec uz skatuves.
Tā — bailīgs tu, tur — dzīvs un bezbēdīgs.
Tā — neveiklis, tur — varen izveicīgs.

Villi:

Uz skatuves mēs, Lilli, dzīvojam,
Bet dzīvē lielo daļu spēlējam.

Lilli:

Tra—ta—ta—tā!... Nu filozofēt sāksi!...
Lai paliek. Gals būs slikts, pie kuŗa nāksi.

Villi:

Ļauj man te nomesties. Uz kuŗetes.
Mazmazu stūriti tik vēlos es.
Jel nedomā, ka sirds man ļaunu most,
Man pieglausties tik drusku...

Lilli:

R—rokas nost!
Nu—nu—nu—nu!...
(Sper ar kāju zem apsegas)

Villi:

Tad zemē te vismaz!
Tu nepieejamā!
(Nolaižas zemē, grib apķert viņas plecus)

Lilli:

Man netīk tas!
Ja izturēsies tā, tad ārā dzišu.
Kam būt tev aktierim un prātu tišu?
Tu spēlē lomū neatvēlētu,
Uz skatuves tik drīksti spēlēt tu.

Villi:

Es spēlēju? Tu domā tā?

Lilli:

Jā gan.

Es zinu: bailes tev man tuvoties.
Kā nesusniedzamā tu manī lūkojies.
Kad manu roku ņem, tad' trīc tev sirds,
Kā mēža stirnai bikli acis mirdz.
Un tomēr tīk tev darīt neatļautu:
Sak', neapkaunošu jel vīru tautu!
Pēc citu parauga tu, Villi, spēlē.
Jel ievēro: to Lilli neatvēlē!

Villi:

Tu nepieejamā!

Lilli:

Tu, kl—l.

Villi noskumst, nemierīgi sakustas.

Lilli smejas:

Tu klātlīdējs!
Kaut zinātu, cik savāds tev ir sejs!

Villi paliek atkal jautrs; arī iesmejas:
Man tev kas jāsaka...

Lilli:

Nu vaļā, vaļā!

Villi:

Es kautko dzirdēju.

Lilli:

Tā mana daļa?

Villi:

Par tevi runāts tika...

Lilli nepacietīgi:

Vaļā, vaļā!...

V illi:

Man tiešām negribas ne teikt. Tas nieks.
Tā muļķība. Man bail, ka maigais prieks,
Kas tavās acīs spulgo apstarots,
No maniem vārdiem netiek aptumšots.

L illi:

Ko niekus. Stāsti. Es to gribu zināt.

V illi lūdzas:

Lai paliek —

L illi:

Mani gribi izaicināt?
Lai topu ļauna?

V illi:

Nē, man tevis žēl.

L illi vēsi:

Tu neteiksi? Ko iedomājies vēl?
Nav vajadzīgs...

(Skatas pulksteni)

Jau pulkstens četri ir.
Man gribas atpūsties. Un tas mūs šķir.
Es lūdzu tagad mani atstāt vienu.
Nav vaļas amizēties augu dienu.

V illi:

Es stāstīšu...

L illi:

Nē, nē, man nav vairs gribas,
Es iztikšu bez jūsu žēlastības.

V illi maigi:

Tik tevis dēļ, ak Lilli, rūpes man.

Lilli:

Ardievu, kungs!

(Pagriežas uz otriem sāniem)

Daudz pļāpāts. Ausis skan.

Villi:

Tas bija vakar. „Mēropolē“ biju.

Tur sastapu es teātrāļu viju:

Tie abi bārdainie no ložas sešpadsmit,

Tad tas, kurš mūžam piešus kopā sit,

Tad Verders, tas, kurš tev tās puķes sūta...

Lilli:

Nu, nu...

Villi:

Es klausījos. Sirds tapa grūta.

Daudz runāja.

Lilli:

Par ko, to sacīt vari.

Villi:

Par daudz ko, Lilli. Un par tevi arī.

Lilli:

Tik tālāk.

Villi:

Es it tuvu sēdēju

Un katru viņu vārdu dzirdēju.

Viens teica tā no viņu kompānijas:

Pie tevis pieklūt — veltas illūzijas.

Tu esot „svēta“, nepieejama,

Ar dāvanām tu nenopērkama!

Tev puķes, briljantus gan sūtīt varot,

Bet mazu iespaidu tas tiešām darot.

Lilli:

Nu tālāk, tālāk!

Villi:

Visu pieņemot,
Bet savu pienākumu nezinot.

Lilli:

Ha!... Pienākumu!... Tiesām jauki sacīts,
Ja es tur bijusi, tad būtu tracīts!

Villi:

Viņš smaidīja...

Lilli:

Kurš?

Villi:

Verders.

Lilli:

Viņš tas bija?
Kā zini?

Villi:

Sulains vārdu pasacīja.

Lilli:

Nu?

Villi:

Viņš smaidīja. Tās tavas attiecības
Gan atkarājosies no personības,
Ne katrai dāvanai tāds liktens tiekot lemts.
Par dažu arī skūpstis kāds esot ņemts.
Viņš, piemēram, ar tevi restorānā
Jau reizes divas kopā bijis gana.
Tev tīkot atsevišķi kabinetī
Un skūpstīties tu protot neredzēti!

Lilli uztraukta:

Tas taisnība? To... to viņš sacīja?

Villi:

Jā gan. Šie vārdi ir man atmiņā.

Es apzvēru, ka nesacīju lieka.

Ak, bij tad muļķa lielmutēm šiem priekal

Tie uzslavēja viņa „varonību“

Un glāzes pacēlušī uzdzēra

Uz „viņa“ Lilli nepieejamību.

Lilli piepeši uzlec:

Ak, nekrietnais! To aizmaksās viņš dārgi!...

Es... viņu skūpstījusi!... Dieviņ, sargi!

(Nepacietīgi staigā pa istabu)

Tāds idiots!... Ak, piena puika tāds!...

Nu, mīlīt, nu!... Tik manās rokās nāc!...

(Paliek Villi priekšā stāvēt)

Na, pagaidi, ļauj drusku pārdomāt.

Tā neatstāšu lietu šo nekad.

(Sēstas pie galda; domā)

Pag', pag', kāds plāns! Es viņu izvedīšu!

Nudien, nudien!

(Uzlec)

Es viņam pierādīšu,

Ka „viņa“ Lilli melus sodīt prot

Un kā var tādus zeņķus izmuļķot.

Villi:

Nu, nu?!

Lilli:

Ja jūs ar Billu nākat talkā,

Tad lieta šī būs ārkārtīgi smalka!

Villi greizsirdīgs:

Kam Billu saukt? Vai tad mēs paši abi.

To lietu galā neizvestu labi?

Lilli:

Nē, nē. To lomu nepaveiktu tu,
Nu uzklausies jel manu nodomu.

Villi:

Es klausos jau.

Lilli:

Vai tālu dzīvo Bills?

Villi:

Pavisam tuvu. Tur, pie firsta pils.

Lilli:

Pie viņa steidz un viņu šurpu sauc.

Villi:

Varbūt pa tālruni...

Lilli:

Tas viendaudz.

Villi:

Es esmu ziņkārīgs.

Lilli:

Klaus', muļķit mans,
Šāds nupat galvā ienāca man plāns.
Tam muļķa Verderam es kā par spīti
Ar Lollu nosūtīšu vēstulīti.
Es rakstīšu, lai viņš šē ierodas,
Jo „mana sirds pēc viņa ilgojas.“
Būs šampaniets, būs viss kā pienākas!
Lai muļķa puika raisa savu maku!
Es viņu padarīšu gluži traku!
Bet pašā lielākajā sajūsmībā,
Kaļ man jau atklāta būs mīlestība,
Ar Billu abi ierodāties jūs
Un — Billam — manu vīru spēlēt būs.

Villi:

Ko, vīru?

Lilli:

Muļķīti, jel iegaumē:

Viņš nezina: precējusies es vai nē.

Un Billa balss, un Billa dūres gan

To zeņķi sabiedēs, tā liekas man.

Nu, ko tik daudz. Es saku īsumā:

Es gādāšu, ka viss ir kārtībā.

Būs jums par algu labas vakariņas!

Villi vienaldzīgi, skumīgi:

Lai ēd, kam vairāk apetītes, viņas!

Lilli smejas, šķelmīgi:

Tev, Villulīt, bez tam vēl viena... viena...

(Stiepj lūpas kā uz skūpstu)

Villi sāk atkal smaidīt:

Lilli:

Nu, žigli lejā!

Villi steidzas:

Eju. Laba diena!

Lilli viņam nopakaļ:

Pēc piecām minūtēm ar Billu nāc...

Villi aiziet:

Lilli domā:

Kā vergs. Hm... Verders... Verders...

Nelga tāds!...

(Drusku šķelmīgi)

Bet — nelga glīts. Tāds jāmeklē, paties',

Vaj'g tādām mācībām.

(Zvana)

Lolla ienāk:
Ko vēlaties?

Lilli:
Tev vēstulīti tūdaļ došu es.
To čakli nones' tu pēc adreses.
Ej, uzposies!

Lolla:
Labprāt!

(Aiziet)

Lilli:
Kā rakstīt man?
Vai — „Cienīts kungs“? Bet tas tā auksti skan.
(Sēstas pie galda. Ņem tinti, spalvu. Uzraksta, tad lasa)

„Mīlais Verderera kungs!

Neatlaidība, ar kādu Jūs mani savā mīlestībā pārlicinat, ir mani beidzot pārvarējusi. Es nebūtu sieviete, ja vēl ilgāk spētu jūsu gribai pretoties. Lūdzu esat tik laipni un apmeklējat mani šodien pulksten piecos — — ja tas jums iespējams.

Mana adrese: „Imperiala“ viesnīcā Nr. Nr. 14 un 15.
Līdz tam ar miļu sveicienu Jūsu Lilli.

NB. Nolieku satikšanos taisni šovakar tādēļ, ka rīt vai parīt man šī pilsēta jāatstāj. Esmu gāju putnis... Ko lai dara?“

Lilli zvana:
Lolla, gatava?

Lolla no otras istabas:
Tūlīt...

Lilli piepeši:
Man taču nava viņa adreses. Ak, es...
Ak!... Te nu bij... Ak, ķeza!... Ko lai dara?

L o l l a ienāk sagērbusies:
Uz kurieni man jāiet?

L i l l i:
Ko lai dara?
Redz', sūtīt gribēju uz vienu vietu,
Bet biju aizmirsusi tādu lietu...
Es nezīnu, kur dzīvo cilvēks tas,
Kam jānosūta, lūk, šīs rindiņas!...

L o l l a:
Vai drīkstu zināt, kas šī persona?
Varbūt, ka adrese man zināma.

L i l l i:
Tev... Nē... Tev svešs ir cilvēks šis...
Ak, ķeza, ķeza! Tagad sabrūk viss!...

L o l l a:
Varbūt tas Liebigs... Hellers... Leitnants Starskis?...

L i l l i:
Nē, nē.

L o l l a:
Tad Mēlmans, Krāmērs vai Ogarskis?

L i l l i:
Nē, nē.

L o l l a:
Nu Verders, tas, kas skaisti smaidīt prot?

L i l l i cieš klusu:

L o l l a:
Ja tas, tad varu laipni pakalpot.

L i l l i:
Ko? viņa adresi tu zini?

L o l l a :

Jā.

L i l l i :

Un kur viņš dzīvo?

L o l l a :

Piektā līnijā,
Kas Lielo bulvāri no Ziedu ielas šķir,
Bet nama numurs astoņpadsmit ir.

L i l l i :

Teic, kā tev viss tik sīki zināms ticis?

L o l l a :

Dievs man par sievieti ne velti būt ir licis.

L i l l i :

Nu, kas man tur. Tev skaista sejiņa,
Bet skaistums visām mīklām atslēga.
(Pieiet pie galda un uzraksta adresi)

L o l l a :

Tas likums vecs, ka ceļš pie kundzenes
Caur istabmeitu iet.

L i l l i :

Še. Žigli nes.
Ja mājā nav, tad atstāj sulainim.
Lai katrā ziņā steigšus nodod šim.

L i l l i :

Kā pavēlat.
(Paņem vēstuli, aiziet)

L i l l i :

Tā! Drīzi viņš še būs.
Un ja še būs, tad manā varā kļūs.
Bet kas tur nāk, tam dārgi maksā tas,
Ja mana sirds kā ļauna iedegas!
(Pie durvīm lēni klauvē)

Lilli pieiet pie durvīm un klausās:
Kas tur?

Villi balss:
Tie mēs. Es Billu atvedu.
Vai varam ieiet?

Lilli:
Lūdzu.
Sveicinu! (Atver durvis)

Bills ienāk kopā ar Villi:
Labvakar, meitēn!

Lilli:
Kāds man prieks patiesi,
Ka redzu šē tik ļoti retu viesi.
Es pateicos.

Bills:
Ak, meitēn, ne par ko.
Es arvien gribu jums to labāko.

Lilli:
Vai Villi izstāstīja jums to lietu?

Bills:
Jā gan.

Lilli:
Ar mieru?

Bills:
Ugunī es ietu,
Ja jūs to pavēlat. Man viss vienalga.
Un vēl par darbu būs man laba alga,
Par manām spējām šaubu nebūs jums.
Tās arī Verderam nav noslēpums.

Lilli:

Jūs tagad aiziesat. Tu, Villi, arī.
Tur kāda viesnīca ir ielai pāri,
Pie loga sēdat tur un skatāties,
Kad būs tas putniņš labi iesilies,
Tad sveci nolikšu še
(Rāda uz logu)

Uzmanāt,
Un pēc šīs zīmes tūlīt esat klāt!

Bills:

Labs ir. To iegaumēsim.

Lilli:

Klausāties,
Kas darāms jums, kad šurpu steigsaties.
„Kamdēļ klāts galds?“ vispirms tā uzprasīsiet,
Tad viņa cepuri kaut kur jūs pamanīsiet.
Pa visiem kaktiem pēc tam skatāties
Un beidzot balkondurvīs drāžaties,
Aiz tām to putniņu es paslēpšu,
Kad jūsu soļus ārā dzirdēšu.
Jel iedomājaties, kā drēbēs zēns
Tur ārā. Sals nav šodien diez cik lēns.
Būs grādi desmit. Plāni izvīlciēs
Viņš dabūs ārā krietni pasalties.
Pa tam mēs komēdiju spēlēsim
Un viņa šampanieti izdzersim.

Bills:

Nu jā, nu jā. Tas štuks ir tiešām smalks,
Bet smalkāks vēl būs šampanieša malks,
Es nezinu, kamdēļ to īsti darāt,
Bet palaisties uz mani droši varat.
Ja pārmācīt vaj'g tādus kundziņus,
Tad prieks man liels ir cilāt kulakus.

Lilli:

Uz izdošanos glāzi tokajieša
Vai drīkstu piesolīt, lai lieta cieša?

Bills:

Vai būtu atlēts es, ja atteiktos?

Lilli:

Nes šurpu, Villi, vīnu.

Villi:

Pasteigšos!

(Iet)

Lilli:

Vēl laika daudz. Mēs varam piesēsties.
Cik labi: nevajag mums uzstāties
Un šodien varam brīvi rīkoties.

Villi ienāk ar vīnu.

Lilli:

Es ieliešu.

(Ielej vīnu)

Bills:

Uz jūsu veselību!

Villi:

Lai izdodas!

Lilli:

Uz jūsu iabu gribu!
Kā garšo vīns? Tas ir vecs gada gājums.

Villi greizsirdīgi:

Gan kāda pielūdzēja dāvinājums?

Lilli:

Jā, bij reiz tāds. Kāds vīna karalis.

Bet nu ir laiks!

(Pie durvīm klauvē)

Klau! Tur kāds ienācis.

Lilli:

Tā Lolla būs. Ej, ielaid viņu, Villi.

Villi iziet, ielaiž.

Lolla ienāk:

Es tieši nodevu.

Lilli:

Ko sacīja?

Lolla:

Kad bija izlasījis, smaidīja.

Lilli:

Nu redzēsim, kā rītu smaidīs viņš.

Bills:

Kad drudzi nedabon tik, nabadziņš.

Lilli:

Un atbildi vai esi atnesusi?

Lolla:

Ak, jā. To tīri būtu piemirsusi.

Lilli atplēš:

Oho! Pat pantus puika rakstīt prot!

Nu, ļaujiet jūsu ausis aplaimot.

(Lasa):

„Es tevi mīlu, mana dieviete!

Tu esi eņģelis, ne sieviete!

Pie tavām kājām dusēšu es drīz,

Un beidzot mana laime atausīs!“

Jā, laime gan, bet tikai ne priekš tevis!

Bills:

Tik aukstu laimi Dievs ne visiem devis!
Ardievu! Turu es par godu tīru,
Ka vienu stundu kaut jums varu būt par vīru.

Villi:

Ne visiem gods tāds, draudziņ, izgadas.

Lilli jocīgi:

Tur' muti, klaun. Aiz lielas sajūsmas
Tu pielūko to sveci neaizmirst.
Aiz greizsirdības tev vai asras birst.

(Abi aiziet)

Vai uzcirsties? Nē, labāk palikt tā.
Lai izskats mans vēl vairāk kairina.
Es savu nodomu — nav šaubu — veikšu.

(Iet pie spoguļa, sakārto matus):

Bet pag', ko viņam visupirms es teikšu?

((Domā, zvans))

Lilli:

Ei, Lolla.

Lollas balss:

Jā?

Lilli:

Kāds zvana. Ielaižat.
Nudien. Jau Verders klāt.

(Citā balsī):

Kas ir?

Lolla ienāk:

Še... leitnants Verders atnācis.

Lilli:

Es lieku lūgt. (Klusāk): Vai uzbudināts šis?

Lolla:

Tā liekas gan.

(Iziet un ielaiž Verderu)

Verders ienāk ar lielu buketi rokā.

Lilli:

Ak, esat sveicināti.

Tāds prieks, tāds prieks...

Verders:

Pardon... Ar' man zūd prāti...

Lilli:

Es sāku šaubīties... Es domāju...

Ka jūs man nedarīsāt patiku...

Verders:

Es steidzos šurp, kā vēja spārniem nests.

No jūtu pārpilnības tiku vests.

Virš zemes šodien laimīgāka nava.

Par manu laimi labiem gariem slava!

Lilli:

Cik skaistas puķes!

Verders:

Viņu skaistums nieks

Tam, kuram jūsu vaigu skatīt prieks!

Es tiešām acīm ticēt nespēju,

Kad jūsu vēstulīti lasīju!

Lilli:

Ak, ko!... Jums glaimot patīkas, patiesi,

Man jābrīnas, ka redzu tādu viesi,

Bet lūdzu, sēstaties uz dīvāna.

Verders:

Vienalga kur. Tik jūsu tuvumā!

Vai drīkstu likt šurp atnest šampanieti?

Man šķiet, tas tagad derētu mums lieti —
Un austerus un citas lietas skaistas!
Lai jaukaš atmiņas ar pirmo brīdi saistās!
Un pēdējo, ko kopā pavadām.
Man jāatzīstas: esmu gastronoms,

(Pašapzinīgi smaida)

Un viesnīcniekiem labs no manis loms.

Lilli nemierā ar Verdera vārdiem, saņauc pieri; zobgalīgi:

Ah!... Tad nav tiesa ļaužu runas tādas,
Ka jūs pār' visam stādāt sievietes?
Vispirmā kārtā leitnantam, kā rādās,
Stāv dzirkstoš šampaniets un austeres.

Verders:

Ja acis sievietēm tik dzirkstošas
Un tā spēj reibināt, kā jūsējās,
Tad aizmirsts šampaniets vislabākais,
Un prātu zaudē varon's lielākais.

Lilli zobgalīgi:

Cik glaimojošu apziņu sirds jūt:
Ar šampanieti vienā cenā būt!

Verders drusku apjūk no Lilli vārdiem, tad turpina:
Ar kādu marku varu pakalpot?

Lilli tāpat zobgalīgi:

Nu, kādu marku „dievietēm“ dzert dod?

Verders:

Tad savu mīlāko es atnest likšu,
To labāko, ko ražo pasaule.
Man šķiet, caur to es žēlastībā tikšu
Un mani laipni vēros dieviete.

Lilli piezvana; ienāk Lolla.

Lai ienāk sulainis. Šis kungs grib dzert un ēst.

Lolla palokās un aiziet.

Verders nejūtas omulīgi, stomās:

Jā... slāpes miesīgās mēs varam dzēst...

Bet garīgās... ak, bieži viņas moca,

Tās spaida tevi, drebina un loca,

Bet izejas nekādas neatrodi,

Līdz beidzot tīk vai pierē ietriekt lodi...

Lilli ar liekuļotu patosu:

Cik briesmīgi! Tur vajag lielas dūšas!...

Es nevarētu nobendēt ne mušas,

Kur nu vēl pati sevi...

Verders:

Kungs un Dievs, —

Tāds gars jau sievietē nav iedzimies!

Tā rīkojas tik vīriets drošsirdīgs!

Lilli ar liekuļotu sajūsmību:

Un leitnants mans, tas ir visvaronīgs.

Verders ņem par pilnu, jūtas glaimots:

Par lielu gods, lai es to pieņemtu!

Lilli:

Ar lauriem nevietā es nebārstu.

(Ienāk sulainis)

Sulainis:

Ko kungi vēlas?

Lilli:

To kungs tūlīt sacis.

V e r d e r s:

šurp nākat.

(Sulainis pieiet pie viņa; Verders tam kaut ko klusām stāsta)

Lilli pie sevis:

Zenķis tukšs, bet skaistas acis.

Sulainis:

Jā, kungs...

V e r d e r s:

Bet ātrāki...

Sulainis:

Kā pavēlat.

(Iet)

V e r d e r s:

E... dzirdat... humerus vēl atnesat!

(Sulainis aiziet)

Drīz savai dievītei es galdu klāšu,

Un viņu goda vietā sēdināšu.

Kā Olimpā būs dzīres omulīgas.

Lilli:

Skaists Olimps tas, kur dieves ēdelīgas!...

(Iet Verderam klāt)

Jums sēdēt neērti ar zobenu,

To nāves daiku nost es nolikšu.

V e r d e r s:

Ak... lūdzu... velti nenopūlaties...

Lilli:

Nekas... Man bail jums tuvu atrasties,

Kad ieroc's šis ap jūsu gurniem josts...

(Noņem zobenu)

Tā... Kur lai vietu cienīgu tam rodu...
Vai te.. vai tur... nē, tiešām neatrodu...
Varbūt uz etažēres.... Ir tas posts!
Ā!... Tur vislabāki viņš piederēs...

(Pakar zobenu pie kādas sienas, tālākā kaktā, lai Verders
to tik ātri nevarētu atrast)

Verders smejas:
Ak, sievietes, ak, daiļās sievietes!

Lilli:
Un cepuri... to ar' pie zobena...
(Piekar cepuri pie zobena)

Tā, jūsu tuvumā nu droši sēdēt varu
Un sākt ar jums, kā vienlīdzīgu, kaŗu!

Verders saķer viņas roku un skūpsta to:
Šī daiļā, apburošā rociņa!...

Lilli pie sevis:
Ar prieku sniedzu to priekš jociņa!
(Dikti)

Mans kungs...

Verders:
Ak, sakāt: draugs, ja es tā cienīgs esmu.

Lilli:
Mans draugs... Šai vārdā jūtu jauku dvesmu...
(Pie durvīm klauvē. Lolla ielaiž sulaini ar ēdieniem un
dzērieniem)

Lilli atrauj Verderam roku.

Sulainis:
Kur kungi nolikt pavēlēs?

Lilli:
Uz galda.

Verders:
Jā gan... Uz galda... Kā jums patīkams.
(Sulainis noliek traukus un iet prom)

Sulainis:
Ja kungiem vajag... esmu pasaucams...
Tik divreiz zvanāt pie šī zvaniņa...
(Rāda Verderam podziņu sienā, pie durvīm)

Verders:
Nu, labi... Tagad nav vairs vaj'dzīga
Mums jūsu klātbūtne; jūs varat projām iet.
(Sulainis palokās un aiziet)
Var sākties Olimpmaltīte, man šķiet.
Jūs lūdzu sēties manā tuvumā,
Man vieta krēslā būtu tīkama...
(Apsēžas uz krēsla, kad Lilli ieņēmusi vietu uz dīvāna)
Un puķēm būs uz mūsu galda būt.
(Paņem no krēsla puķu buketi un ieliek to vāzē)
Varbūt nav ērti jums?

Lilli:
Ak, nē, nebūt!

Verders:
Ar laipnu atļauju... vai ieliet drīkstu?
Es jau pēc gardā malka tvīktin tvīkstu!...

Lilli:
Es lūdzu...

Verders ieļej šampanieti:
Tagad glāzes piesitīsim
Un dievišķīgo velgmi iebaudīsim!
(Saskandina glāzes)

No prieka pilns es savu glāzi tveru,
Uz daiļās dieves veselību dzeru!
Lai zeļ un dzīvo mūsu draudzība!

Lilli pie sevis:

Par stundu nebūs viņa ilgāka!

(Dikti)

Lai dzīvo prieks un skaistas acis,
Kā jūsējās... Tad dievi mūžam slacīs
Ar šampanieti mūsu bēdu lejas,
Lai reibonī tās saulei pretim smejas!

V e r d e r s :

Un otru glāzi lai mēs tukšojam
Par godu saldām mīlas reiboņam,
Tam reiboņam, kas zin tik acumirkli,
Kas neprasa pēc bālās rīta dienas,
Bet zin tik domas, zin tik rūpes vienas,
Kā š o d i e n labāk lietot laimes irkli!
Viss vīst un kalst, kas ilgu mūžu dzīvo,
Kam mūžs ir īss, tas skaisti bojā iet,
Tas nāves stundā pat visskaistāk dzied,
Un slavē dzīvi absolūti brīvo.

Lilli:

Es jūsos maldījusies neesmu,
Jo taisni tādu jūs es gaidīju,
Šī vienas dienas slavētāja omā
Jūs esat visupareizākā lomā.
Un man, kā deļotājai... šansonetei,
Ir, protams, tādi paši uzskati.
Vai lai es dzīvoju tik muļķīgi,
Kā tas ir lemts jebkurai pilson-Zetei?
Tā gan, mans kungs... mans draugs... Es pārskatījos...

V e r d e r s smaida, nesaprazdams, uz ko viņa mērķē:
Nu, šoreiz piedodu...

Lilli:

Un es jau bijos...

Verders:

Cik patīkama šāda saskaņa,
Kas manos uzskatos un jūsu manāma!
Man šķiet, mūs' draudzībai būs cienīgs mūžs...

Lilli liekuļoti:

Lai viņu zemes vēji neizpūš,
Uz to šo debess dziras kausu celsim...
Un jums par godu
Lai atskan mūzika.
Lai līksmā dejā dailes prieku dodu!

Verders:

Kā tādu baudu spētu atraidīt?
Ar prieku uzņemtos es pavadīt.
Un viņā baudu dziesmai spēku smelsim!
(Saskandina glāzes)
Kāds prieka svars man krūtis pušu lauž...
Kāds burvīgs gars man saldus vārdus pauž...
Es jūtu: galva mana mulst un ceļas,
Bet mana sirds pie jūsu kājām veļas.
Jel ņemat to...

Lilli:

Es ļoti pateicos...

Verders:

Bet tagad es kaut ko... tā mīļi izlūgtos...

Lilli:

Nu, ko tad?

Verders:

Vienu balvu dievišķīgu,
To nektaru, kas ir visdzidrākais,
To smaršu pūsmu kairi-brīnišķīgu,
Ko sūta ziedonis vissmaršainais.

Lilli:

Kā sauc šo lietu mūsu valodā

Verders:

Par skūpstu lieta šī tiek nosaukta.

(Nokrīt uz viena ceļa, satver viņas roku)

Lilli:

Hm... cik jūs varonīgs... ja katru cietoksni
Jūs ieņemt trauksaties ar tādu sparū,
Tad es it droši pareģot jums varu,
Ka tiksat drīzi vien par ģen'rāli.
Man jāatzīst: es jūtos uzvarēta,
Bet vienu lietu no jums izlūdzos,
Pirms jūsu varonībai padodos:
Man dzejas ādere šķiet ļoti svēta
Un jūs kā zinu, esat dzejinieks.
Man tādēļ būtu taisni milzīgs prieks,
Ja kādu dzeju, skūpstam ziedotu,
Uz vietas, man pie kājām radītu,
Un tad ar uzsvaru un toni priekšā celtu.
Es dzejas vērsnē jūtu drosmi smeltu
Un... jums ar dzeloni vissaldo dzeltu.

Verders:

Kā pavēlat...

(Uzsit roku pa pieri)

Ir gatavs dzejols mans...

(Pieceļas)

Lai pozā nostājos...

(Klepo)

Lai balss mans skaņš kā zvans...

Lilli arī pieceļas, pieiet pie loga un noliek uz tā divas sveces — norunāto zīmi.

Verders deklamē:

Tu, dievišķīgais laimes dzēriens,

Tu... bēdu lejas sapņojums...

Tu... tu... (samulst) dziļu jūtu... pārkonspēriens,
Tu manas sirds jauks lolojums...
Es tevi jūtu plūdus redzu...
Es tevi... sedzu... mēdzu... (sajūk): redzu...
Es tevi gribu gūt... nudien...
Kā tauriņam zēns pakalškrien...
(Grib satvert Lilli un noskūpstīt)

Lilli, pabēg:

Tss!... Pagaidat!... Ak, stājaties!... Mans Dievs!...
Uz trepēm soļi... Nāk tur kāds, paties!...

Verders nesaprašanā apstājies:

Ak!... Tas būs sulainis... Ko bīstaties?...

Lilli marķē izmisumu:

Nē... nē... Tos soļus labi pazīstu...
Tas viņš... tas viņš... Ko gan lai iesāku?...

Verders:

Kāds viņš?... Kāds viņš?
Kas tas par viņu tāds?

Lilli:

Tas ir mans vīrs...

Verders:

Kā?! Jums ir vīrs?... Vai prāts?...

Lilli:

Jā, man ir vīrs..

Verders:

Kam tūlīt neteicāt?

Lilli:

Ak, Kungs un Dievs? Ko gan jūs runājat?
Vai vīra dēļ lai laimi projām grūstu,
Es, kas pēc jums tik ilgi as'rās kūstu?

Verders:

Var jau tāpat... Vīrs paliek vīrs un es...

Lilli:

Ak, manu vīru nepazīstat jūs...

Tam nav ne sirds, ne arī dvēseles...

Tas ir kā zvērs... Ak, vai, viņš nokaus mūs!

Verders satrūkstas:

Gan es jūs sargāšu... Kas ir viņš gan?...

Lilli trīc pie visas miesas:

Klau... Soļi tuvu jau... Kā bailes man!...

Viņš atlēts ir... Tas milzis atlēts Bills...

Kas bumbas ceļ, tāds resns un deguns zils...

Verders:

Vai tas?... Ak, vai!... Ko tad lai daram?

Vai... varbūt paslēpties kur abi varam?...

Lilli:

Ko līdzēs tas?... Gan viņš mūs atradīs...

Tas labākais, kad uzbruks briesmonis.

Ar visu sparū viņam pretim stāties

Un tad ar ieročiem jums mēģināties...

Ak, dari to, mans dārgais, mīlais jele

Un pierādi, ka deg tev mīlas kvēle...

Verders:

Vai jums gan prāts, lai savu dzīvi lieku

Uz spēli es un varbūt nokauts tieku.

Es esmu talants... dzejnieks... Bojā iet?!

Nē, nē, nekad!... Ak, mani paslēpjat!...

Lilli:

Vai!... Jau pie durvīm... Nu ir visam gals!...

Balss ārā:

Pie joda!... Kur tās durvis, klinķa spals?

Verders trīc pie visas miesas.

Lilli:

A, laba ideja... jā, laba ideja!
Prom steidzaties jel... turp, uz balkona...
Es durvis žigli cieti pietaisīšu
Un tad uz vietas vīru ielaidīšu,
Itkā neviena šeitā nebūtu.
Uz balkona viņš neies, domāju.

Verders:

Jā gan... Tik turp... Bet tūlīt, ātrāki!

Lilli atslēdz balkona durvis un ielaiž Verderu.

(Āra durvis tiek grūstās vaļā, bet neatdaras)

Balss ārā:

Ei, atver durvis! Kas tās pieslēdzis?

Lilli:

Tūlīt, mans kungs, tūlīt būs darīts viss...
(Iet, atslēdz durvis; ienāk Bills ar Villi. Jautri, paklusām sasveicinas ar Lilli, tad Bills kļūst bargs)
Ā!... Kas tad tas? Še klāts ir galds! Kas tas?
Uz galda šampaniets... uz galda šis un tas?
Kas ir še mielojies? Kas ir še zomējies?
Kāds svešnieks ir pie tevis viesojies?

Lilli spēlē izbijušos:

Neviena nebij še... Es vien... es vien...
Jel tici man... tā taisnība... nūdien...

Bills piesit ar kāju:

Hē! Vai par muļķi mani turi tu?
Ka te nav bij's neviens, lai ticētu?
Priekš kam tad divi šķīvji nolikti?
Un divas glāzes... šurp to nelieti!

Lilli:

Nav nebeša neviena... paklausi...
Ar draudzeni, ar Ritu Falk mēs bijām...
Un abas vakariņas iebaudījām...

Bills draudoši:

Ar draudzeni? Nu draudzeni pin talkā...

(Ierauga cepuri un zobenu)

Vai cepuri ar kokardi tā valkā?
Un zobens lai... Tas ir kāds oficiers...
Kur ir viņš, kur?... Kur ir tas kavaliers?
Ar paša zobenu to sakapāšu...

(Villi pasniedz Billam glāzi ar šampanieti; čukst)

Villi:

Še, apslapini rīkli izkaltušo.

Bills dzer:

Ne agrāk rimšos es, ne meklēt stāšu,
Līdz atradīšu blēdi pabēgušo.

Lilli:

Es tavā priekšā ceļos noņemtos,
Uz tavu vīra sirdi paļaujos.
Kā vari neticēt un šaubīties,
Vai iemesls ir tam kādreiz atradies?
Tev vienumēr es uzticīga biju,
Priekš tevis visu, visu izdarīju.
Kā verdzene pie tavām kājām slīku
Un viena paša tava skata tvīku.
Tu biji kungs mans, kungs un pavēlnieks,
Viss cits uz pasaules bij manās acīs nieks.
Jel piedodi, ja kādreiz noziedzos,
Jel piedodi, tev ļaujos, uzticos.

(Nokrīt ceļos)

Es tavas kājas kamptin apkampju
Un tavas rokas skūpstin noskūpstu.

Bills:

Ha, čūska, ha, nu tu pie kājām guli,
Un raudādama lūdzes piedošanu.
Rād' šurp papriekšu man to Belcebuli,
Ar viņu gribu pirms sākt darīšanu.
Kam sveces tur uz loga iedegtas?
Tas gan pēc iepriekšējas norunas!
Kad vīrs no mājas prom, tad sākas trači,
Nāk sievas uzticības kapa rači!
Dod sveci šurp, uz guļamistabu,
Papriekšu iešu meklēt viltnieku.

(Iet uz otras istabas pusi; izliekas, itkā ieietu tur, bet patiesībā apsēžas pie galda, sāk dzert un mieloties. Visa sarunāšanās tagad notiek paklusam)

Bills, Lilli un Villi uzdzer viens otram.

Bills:

Uz dārgās namamātes veselību!

Villi:

Uz tavu, Lilli, lielo asprātību!

Lilli:

Uz Verdera vismīļo omulību.
Lai nenosalst tur ārā, nabadziņš.
Tik plānā mundierā ir gērbies viņš.
Gandrīz jau žēl man viņa palikt sāk.

Bills:

Tā āzis tāds, kas svešā dārzā nāk,
Top sapangots un ielikts aizgaldā,
Lai savu nedarbu, kā nākas, pārdomā.
Nekas, labs vīns. Tai lietā leitnantiņš
Vis neliekas būt nekāds muļķa Antiņš.
(Apgāž krēslu, pārmaina balsi)
Nolādētais! Še viņa nav. Pie joda, —
Būs jāpaliek bez atsariebta goda!

Vēl iešu priekšnamā, varbūt tur būs.
Ja nē, tad Lollas kambars ārdīts klūs.
Nāc iekšā, Lolla, ei, vai dzirdi ar'!

(Ienāk Lolla; Bills pačukst viņai pie auss, lai tā spēlē
līdz komēdiju)

Lolla spēlē:

Ar ko, kungs, Lolla pakalpot jums var?

Bills:

Vai tavā istabā nav vīriets kāds,
Kas šeitā ticis mīļi pacienāts,
No manas sievas mīļots, glaudīts, pajāts,
Un paslēpts tad, lai vēlāk netiek vaijāts?

Lolla:

Ak kungs, tā nava mana zināšana.
Kā zināt man, ko dara kundze mana!
Es esmu kalpone, viss uzdevums
Ir savai pavēlniecei paklausīt,
Ko pavēl tā, uz mata izpildīt.
Viss cits priekš manis pilnīgs noslēpums.

Bills:

Rād' uguni uz savu mitekli!
Vai tev, ja būsi mani vīlusi!

(Pieceļas un it kā taisās uz iešanu, patiesībā atkal apsē-
žas un paliek sēžot. Bills ieļej glāzēs šampanieti un sniedz
arī Lollai glāzi)

Bills:

Tas tev par tavu slavējamo spēli.

Lolla:

Liels paldies, Billa kungs, par laipnību.

Lilli:

Nu vari iet uz savu istabu.

(Lolla aiziet)

Villi:

Tev piesist, Lilli... (pavisam klusu, tā ka Lilli vienīgi dzird) mīlā Lilli... (Atkal diktāk) vēli...

Bills atkal maina toni:

I tur nav blēža. Ko man tagad darīt?
Nu, gan to atradīšu rīt vai parīt.
Bet tevi, kas tur kaktā savā šņuksti,
Es atstāšu, vai pīksti tu vai puksti.
Ar tādu sievieti, kas pārkāpj laulību,
Un savu vīru klaji acīs māna,
Vairs nevar būt nekādu sakaru,
Tam vīram, kam tik goda sajušana.
Ej, dzīvo savu grēcinieces dzīvi,
Es būšu viens un gribu elpot brīvi.

Lilli:

Ak, piedod jel! Vai manas lūgšanas,
Vai manas žēlabas un asaras,
Nemaz tev sirdi nespēj kustināt?
Jel neatstāj... Lai paliek viss tāpat...
Es labošos, un citu dzīvi sākšu,
Pie tevis es ar bērna sirdi nākšu.
Es teikšu tev, kas ir tas negēlis,
Kas visu svētāko tev atņēmis.
Fon Verders tas... fon Verders... leitenants...

Bills:

Ak, tas... tas ir tas lielais mūzikants...
Tas muļķa zēns, tas dulnais lielīb's desa.
To pāršu es, ka nepaliks ne ķesa.
Vai viesnīcā to satikšu kādreiz,
Vai būs uz ielas viņam gājiens greizs...
Vienalga... bet viņš noķerts tiks un sodīts...
Ej, skrej un karies kaklā zenķim šim...
Es aizeju... uz mūžu... vispārīm...

Lilli šņukst bez gala.

Bills durvīs:
Vai kur nav ielīdis?

Lilli:
Fon Verders ir pa logu izlēcis.

Bills:
Ha-ha!... Pa logu aizbēg mīļākais!
Nu, tas jau romāns ir visīstākais.
Un beigas viņam, tās es sarakstīšu,
Kad nelgam kaklu riņķī apgriezīšu!

(Parastā tonī, paklusu)

Nu beigas jātaisa. Būs diezgan, liekas.

Lilli:
Ja zeņķim visam mūžam nepietiekas,
Tad nezinu, kā viņam vajaga.

Bills spiež Lilli roku:
Nu, sveiki tad. Paldies par vakariņām.

Lilli:
Par tām jel ejat, pateicieties viņam.

Bills:
Sveiks, Villi, dēls. Uz atkalredzēšanos!

Villi bēdīgi:
Vai arī es lai tagad projām manos?

Lilli:
Nē, vari palikt tu. Man būs vajadzīgs.
Ej Lollas istabā un gaidi, kamēr saukšu.

Villi priecīgs:
Ar vēja spārnem tad es šurpu traukšu.

(Aiziet)

Lilli:

Nu, putniņ, kāds tu būsi omulīgs,
To gribu redzēt. (Iet pie balkona durvīm) Nu viņš
aizgājis.

Jel nākat ārā. (Atslēdz durvis) Būsat nosalis.

Verders iznāk sarāvies un ar sniegu apsnidzis, nosalis,
dreb, bailīgi raugās.

Vai projām viņš... oh, oh! Cik briesmīgi!...

Mans Dievs! Man stīvi visi locekļi!

Tas gradīzers tur (rāda ar roku) rāda desmit grādu...

Es nosēdēju vai pusstundu kādu...

Bez cepures... bez mēteļa!... Ak, debess,

Kā ledus gabali ir manas drēbes!...

Lilli:

Ak, nabadziņš... es došu siltu groku.

Verders:

Ko?... Vai jūs mani uzskatāt par joku?

Es tagad lai ar groku pluncčātos,

Kur zobens mans? Kur mana cepure?...

Kad nāves nagiem tikko izrāvos?

Kā lai tāds atkal rādos pasaulē?

(Lilli nes zobenu un cepuri)

Bet ātrāki!... (Bailīgi) Vai viņš vairs nebūs še?

Lilli:

Es nezinu, bet domāju, ka nē.

Verders:

Kad tik ar viņu krūtīs nesaduļos.

Lilli:

Tad nogaidāt.

V e r d e r s :

Es knapi kājās turos.

(Apjož zobenu, uzliek cepuri)

Lilli spēlē izmisumu:

Tad jūs pavisam mani atstājat?
Jūs aizejat, tik glēvi aizejat?
Jums atdevu es visu savu godu,
Dēļ jums es savu vīru zaudēju!
Un ko tai vietā tagad atkal rodu?
Labi, aizejat ar sirdi mierīgu!

(Vēl lielāks izmisums)

Nem mani līdz! Par savu līgavu,
Vai kalponi. Es tevi dievinu.
Bez tevis tukša dzīve man un drūma.
Nem mani līdz bez kāda iebilduma.

V e r d e r s :

Vai jūs bez prāta? Ko ar jums lai daru?
Es pats no posta knapi izbēgt varu,
Un lai ar sieviešiem vēl apkraujos?
Nē, itin padevīgi pateicos.

Lilli spēlē tālāk:

Ak, tad bij tāda tava mīlestība?
Tad tāda vīriešiem ir uzticība?!

V e r d e r s velk pie durvīm mēteli:

Man pirā kareiviskā uzticība,
Un kareiviskais neaptraipīts gods.
Tas tagad sabojāts... lai mani parauj jods!
Kad es uz balkona tur drebēju,
Pa ielu gāja mūsu ģenerālis.
Es nobijos un griezu muguru,
Bet ieraudzīja mani viņš iztālis.

„Ko darāt?“ prasa. — „Gaisu ieelpoju!“
„Pie desmit gradiem sala?“ — „Jā, nudien!“
„Pie kādas dziedātājas logiem?“ Vien
Ar šermuļiem caur kauliem pavīpsnoju
Un tikko nepagību. Traka lieta!
Būs laikam zaudēta uz visiem laikiem vieta,
Un tas dēļ jums, dēļ vienas sievietes!
Lai lāsts jums visām! — tikai saku es.

(Iet prom, grib doties pa trepēm no priekšnama lejā)

Lilli:

Nu ejat vien... Jūs pazīt mācījos.
Par laipno mācību jums pateicos.

(Aizcērt durvis. Domīgi)

Skaists puika gan, bet dumjš... nu, dumjš kā zābaks...
Ir tā kā žēl, bet — — Villi tomēr labāks.

(Pieiet pie loga)

Ā, tur viņš iet... gar logu garām... Ha,
Tam uzsaukšu, ka viss tik muļķība,
Lai sirdī kož un lai viņš dusmīgs tiek,
Lai manu mācību aiz ausīm liek.

(Atver logu, sauc)

Kungs leitnant... Pagaidāt... Jel uzklausāt...
Par upuri jūs jokam palikāt...
Par lielību tik pārmācīju jūs...
Man vīra nav, tas drīz jums zināms kļūs...
Mēs komēdiju tīru spēlējam...
Es, atlēts Bills un vēl kāds... Izrādījās,
Ka jūsu dūša ir pavisam švaka.
Jel piedodat. Bet šādās komēdijās
Ir taču maza asprātības smaka.

(Aizcērt logu. Iet guļamistabā; paver duris, ieiet iekšā,
tad apgriežas un sauc):

Nāc, Villi. Zālē mani uzgaidi.

(Ieiet guļamistabā)

Villi ienāk:

Vests galā pienākums un moris gaida algu.
Ak, just ap kaklu mīļu roku valgu
Un sirdij mīlošai pie otras tādas pat
Ar saldu tieksmi tuvu, tuvu stāt,
Cik jauki tas, cik brīnišķs mirklis tāds!

Lilli parādās durvīs, māj viņam ar galvu un stiepj
pretim lūpas:

Es gaidu. Klauniņ, mīlais klauniņ, nāc!

P r i e k š k a r s